

Nokian luonto ry.
c/o pj. Timo Lepistö
Aaroninkatu 14
37130 Nokia
p. 044 505 5999
s-posti: nokianluonto@gmail.com

4.7.2014
VALITUS

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA Muutoksenhaku Nokian kaupunginvaltuuston päätökseen 16.6.2014, kokouksen 66 §, jossa hyväksyttiin asemakaavamuutos koskien Siuron kirkon tontin laajennusta, entisen pappilan tontin muutosta erillispientaloalueeksi ja pysäköintipaikan rakentamista valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Johdanto

Nokian kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 16.6.2014 hyväksynyt Siuron kirkon asemakaavamuutoksen, joka mahdollistaa moottoriajoneuvoliikenteen tuomisen Siuronmäen ja rautatieaseman valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maakunnallisesti merkittävään Nokian kulttuurimaisema-alueeseen.

Valitamme päätöksestä, sillä asemakaavamuutos mitätöisi kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön statuksen ja pilaisi maisemaa. Asemakaavamuutosta ei pidä hyväksyä maankäyttö- ja rakennuslain vastaisuuden, kuulemisen puutteiden, kulttuurihistoriallisten menetysten, maisemallisten vaurioiden, liikenteen tuottamien vakavien turvallisuusriskien ja luonnonympäristöön kohdistuvien heikennysten vuoksi.

Moottoriliikenteen tuominen ahtaaseen paikkaan tarkoittaisi turvallisuusriskien hyväksymistä Alueella elävän uhanalaisen (VU) liito-oravan (*Pteromys volans*) esiintymää ei ole riittävästi huomioitu.

Asemakaavamuutos ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain edellytyksiä, sillä sille ei ole esitetty vaihtoehtoja eikä tarkasteltu toteutumisen ympäristövaikutuksia, sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttää vaikutusten selvittämistä kaavaa laadittaessa: ”Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.”

Asemakaavamuutoksen liitteenä oleva karttapiirros on epäselvä Kartasta on mahdotonta luoda todellista kuvaa suunnitelman vaikutuksista arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan sekä kulkemisen turvallisuuteen.

Kaavaselostuksessa on valokuvia kirkosta edestä ja takaa, mutta yhdestäkään ei käy ilmi Siurontieltä kirkolle vievän liittymän sijainnin ahtaus, kirkolle vievän tien kapeus ja rinteen jyrkkyys. Pyydämme Hämeenlinnan hallinto-oikeutta tekemään katselmuksen Siuron kirkon asemakaavamuutosalueella. Se on välttämätöntä todellisen käsityksen saamiseksi ainutlaatuisen ympäristöön kohdistuvista seurauksista.

Kuva 1. Siuron kirkolle vievä tie on jyrkkä ja kapea

© Kaija Helle 2013

Nokian luonnon muutoksenhaku koskee asemakaavamuutoksen moottoriliikenteen ja pysäköinnin mahdollistavaa osaa päätöksessä. Pysäköintisuunnitelma näyttää teknisenä piirroksena toteuttamiskelpoiselta, mutta käytännössä kyseessä olevaan tilaan tehtynä se ei toimisi.

Yhdistyksellä ei ole huomauttamista kunnan ja seurakunnan maanvaihtoon eikä vanhan pappilan tontin muuttamiseen erillispientaloalueeksi.

1. Alueen status maakuntakaavassa, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kirkkolaki

Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa Siuron kirkon alue on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi ("Siuronmäen asutus"). Maakuntakaavan kaavaselostuksen suunnittelumääräys valtakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä kuuluu seuraavasti:

"Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon kulttuuriympäristöjen kokonaisuus ja ominaislaatu. Alueen käyttö ja rakentaminen tulee sopeuttaa kunkin alueen kulttuuriperintöön ja ominaislaatuun."

Kaavamuutos ei noudata maakuntakaavan suunnittelumääräystä, sillä kaavamuutos vaarantaa kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Suunniteltu käyttö ei myöskään sopeutuisi alueen kulttuuriperintöön ja ominaislaatuun (ks. tarkemmin luku 2).

Kaavamuutoksessa ei huomioida maakuntakaavan suunnittelumääräystä, joten katsomme, ettei kaavamuutoksen hyväksyminen noudata maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 32 §:ää:

"Viranomaisten on suunnitellussa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja

katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.”

Asemakaavamuutos on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Seuraavat alueidenkäyttötavoitteet eivät toteudu kaavamuutoksessa:

”Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.”

”Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.”

”Erityisesti kaupunkiseuduilla on varmistettava henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä.”

Yhdistyksemme mielestä moottoriliikenteen salliminen Siuron kirkolla on syvässä arvoristiriidassa alueen kulttuurihistoriallisen merkityksen kanssa. Olemme kaavoituksen kaikissa vaiheissa tuoneet julki huolestamme asemakaavamuutoksen vaikutuksista valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maakunnallisesti merkittävään kulttuurimaisemaan. Kaavan laatijan vastineissa argumentit on väheksyen mitätöity.

Kuva 2. Siuron kirkon edusta itään. Moottoriliikenne kulkisi kirkon portaita hipoen valtakunnallisesti arvokkaassa rakennetussa kulttuuriympäristössä.

© Kaija Helle 2013

Katsomme, että kaavamuutos on mahdollisesti myös kirkkolain vastainen, sillä kirkkolain 5 §:n mukaisesti Siuron kirkko on suojeltu suoraan lain nojalla (rakennettu ennen vuotta 1917). Kirkkolain 5 §:ssä todetaan, että ”kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia sen ominaisluonnetta ja

erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä --- Rakennuksen suojele käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.”

Kirkkolain vaatimukset eivät toteudu, mikäli moottoriliikenne ohjataan kirkon pihapiiriin.

Kuva 3. Siuron kirkon länsipääty, josta kulkisi tie pysäköintipaikalle takana näkyvälle kalliolle.

© Kaija Helle 2013

2. Alueen kulttuurihistoriallinen merkitys

Suunnittelualue sijaitsee Nokian kaupungin Siuron taajamassa, joka on syntynyt noin sata vuotta sitten alkaneen ja 1950-luvulle saakka kukoistaneen mylly-, saha-, vesivoimala-, uitto- ja muun pienteollisen toiminnan ympärille. Taajamassa ja sen lähiympäristössä on nykyään noin 3000 asukasta.

Geologisesti Siuron taajama sijoittuu kahden itä-länsi- ja pohjois-eteläsuuntaisen 2000 miljoonaa vuotta vanhan tulivuoriperäisen ruhjemuodostuman yhtymäkohtaan. Se on muokannut maisemasta jyrkkäpiirteisen ja vesistöjen ympäröimän omaleimaisen kokonaisuuden.

Taajaman rakennuskanta on säilynyt pääosin alkuperäisenä Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman ja arkkitehtonisen ytimen muodostavat Siuronkosken itäpuolelle sijoittuvat 1800-luvun lopulla ja 1950-luvun välillä tehdyt rakennukset. Tähän kokonaisuuteen sisältyy myös alun perin Suoniemen rukoushuoneeksi rakennettu Siuron kirkko (1910). Kirkko on rakennettu lahjoituksena saadulle tontille kylän kauneimmalle paikalle etelässä jyrkästi Kulovettä ja lännessä Siuronkoskea kohti putoavan kallion laelle. Tarvittava puutavara saatiin

lahjoituksena ja kirkko rakennettiin talkoovoimin.

Kirkon ympärillä on kalliota ja väljästi vanhaa puustoa. Etelärinteessä on kuivan lehdon kasvillisuutta järeiden mäntyjen alla. Länsirinteessä kasvaa rehevää tuoreen lehdon kasvillisuutta ja siellä on vakiintunut liito-oravan reviiri. Kaavaselostus vaikenee suunnittelualueen luonnonympäristöstä.

Kirkon ympäristön ilme on säilynyt näihin päiviin sata vuotta sitten syntyneessä asussa. Sata vuotta sitten kirkkoa kunnioitettiin ja sinne tultiin hevosella ja jalkaisin pitkistäkin matkoista. Hevoset jätettiin puomiparkkiin 400 metrin päässä olevan kosken partaalle.

Maakuntamuseo on antanut pysäköinnin maisemavaikutuksesta lausunnon. Sen mukaan kirkon viereen suunniteltu pysäköintialue on niin ikään ratkaisu, joka saattaa vaarantaa ympäristön maisemalliset arvot. Asemakaavamuutoksen selostuksessa maisemavaikutusta vähätellään sanomalla, että autot eivät edes näy kirkon takaa. Nähdäksemme tässä on kaksi ristiriitaista viranomaislausuntoa.

Asemakaavamuutoksen selostuksessa kohteen valtakunnallinen ja maakunnallinen kulttuurihistoriallinen merkittävyys ohitetaan lähes täysin. Selostuksessa ei ole mainintaa moottoriliikenteen tuomisesta kirkon portaita hipoen ja autojen pysäköinnin sallimisen maisemavaikutuksista kirkon kylkeen. Emme ole saaneet vastauksia näitä koskeviin seikkoihin muistutukseemme annetussa vastineessa.

3. Liikenteen järjestäminen turvallisesti on mahdotonta

Mielestämme asemakaavamuutos ei vastaa MRL:n 54 §:n vaatimuksia asemakaavan sisältövaatimuksista: ”Asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää”.

Jos moottoriliikenne ohjataan Siuron kirkon kapealle tielle ja kirkon ahtaan edustan editse, kaupunki ottaa tietoisesti turvallisuusrisin. Liikenteen seurauksia ei ole arvioitu ja vaikutuksia vähätellään. Liikenteen järjestämistä ja jalankulkijoiden turvallisuutta ei pyynnöstämme huolimatta ole asemakaavamuutoksessa huomioitu.

Kirkon eteläpuolelta portaita hipoen kulkevaa ja länsipuolelta kulman taakse pohjoispuolelle sijoittuvaa pysäköintipaikkaa suunniteltaessa on ajateltu autojen kulkemisen teknistä toteutusta.

Moottoriajoneuvoliikenne toisi Siurontielle ja kirkon edustalle erittäin vakavan turvallisuusrisin.

Pysäköintipaikkaa Siuron kirkon pohjoispuolelle on asemakaavaehdotuksessa suunniteltu vain pysäköintinä, mutta siinä ei ole ajateltu liittymäliikennettä Siuroltieltä kirkolle. Kirkkoon tullaan paljon jalkaisin. Pidämme erittäin vakavan puutteena sitä, että jalankulkijoiden turvallisuutta suunnitelmassa ei käsitellä lainkaan.

Siurontieltä kirkolle johtava liittymä sijaitsee kumpareella rinteiden alla. Liittymästä itään näkyvyyttä on 50 metriä, mutta länteen näkyvyys kattaa vain 25 metriä rinteiden kaartaessa pohjoiseen. Tämä ei selviä asemakaavamuutoksen liitteenä olevasta kartasta.

Kuva 4. Siuron kirkon ajoväylä alhaalta. Autot eivät mahdu kohtaamaan.

Toteutuessaan jo kirkolle vievä liittymä olisi vaarallinen paikka, vaikka taajaman nopeusrajoitus on 40 km/h. Muistutuksestamme annetun vastineen mukaan turvallisuutta on tarkoitus lisätä Siurontielle laitettavilla hidasteilla. Toteutuessaan hidasteet tuottaisivat kuitenkin vaikeuksia bussiliikenteelle.

Kuva 5. Siurontieltä kirkolle vievän tien liittymä

Hidasteet sopivat tasamaalle, mutta kyseisen liittymän kohdalla on rinne mennessä tulla. Suunnitellut hidasteet estäisivät bussien kulkemisen taajaman kautta. Tästä on olemassa liikennöitsijän selvä mielipide taajaman liikenteen järjestämisestä aiemmin käydyissä keskusteluissa.

Kirkolle johtava tie on kapeimmillaan neljän ja leveimmillään viiden metrin levyinen. Nykyään kirkon länsipuolella on pieni levike kääntymistä tai kahden/kolmen auton pysäköimistä varten.

Kirkkorakennuksen kohdalla viiden metrin levyinen tie kulkee jyrkän rinteiden reunassa kirkon portaita hipoen. Tietä ei ole mahdollista leventää ilman mittavia pengerryksiä ja vanhan puuston kaatoja, jotka muuttaisivat ja pilaisivat maisemaa ratkaisevasti. Näistä kaavaselostuksessa on luvattu pidättäytyä – millä tavoin se on mahdollista, jää pimentoon.

Jalankulkijoiden turvallisuutta ei kyetä ratkaisemaan, koska jalkakäytävä ei mahdu neljän-viiden metrin levyiselle tielle. Edes autot eivät pysty kohtaamaan tiellä menemättä nurmikolle. Tämä on ennakoitavissa olevien onnettomuuksien ja vaaratilanteiden hyväksymistä.

Kuva 5. Siuron kirkon ajoväylä ylhäältä

© Jaana Segerberg 2013

Nykyään kirkolle kulkee tapauskohtaisesti pari-kolme autoa ja kirkkoon mennään jalkaisin. Asemakaavaselostuksessa tulevan pysäköinnin vaikutusta verrataan nykytilanteeseen. Pysäköintipaikka lisäisi kuitenkin kirkon editse kulkevan autoliikenteen kymmenkertaiseksi. Jalkaisin kirkkoon tulevat joutuvat poistumaan kirkosta suoraan ajoradalle.

Riskejä ei voi mitenkään havainnollistaa vertaamalla tilannetta nykyiseen, kun autoja kulkee pari-kolme. Asemakaavaselostuksen lauselma siitä, että liikenne tulisi toimimaan jalankulkijoiden ehdoilla, on vastuutonta toiveajattelua.

Olemme eri vaiheissa esittäneet huolestamme kirkolle vievän tien ahtaudesta. Kaksi autoa ei mahdu kohtaamaan tiellä. Tätä demonstroivat kuvasovitteet puuttuivat kaavaselostuksesta, joten mielestämme kaupunginvaltuuston päätös perustuu puutteelliseen informaatioon.

Asemakaavamuutoksen selostuksessa autojen oletetaan kulkevan kirkon tilaisuuksiin peräkkäin yhteen suuntaan kirkon taakse ja samalla tavalla takaisin, jolloin kohtaamista ei tapahtuisi. Tämä on epärealistinen kuvitelma, ja meno-paluuliikennettä tulee olemaan kirkon tilaisuuksien alkaessa ja päättyessä. Turvallisen autoliikenteen sujumiseksi tarvittaisiin poliisi ohjaamaan meno- ja paluuliikennettä aina kun kirkossa on tilaisuuksia.

Mielestämme on vastuutonta, että ja Nokian kaupungin tekninen toimi on Nokian evankelisluterilaisen seurakunnan pyynnöstä suunnitellut selviä turvallisuusriskejä aiheuttavan liikennesuunnitelman. Suunnitelman maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämät muodolliset seikat toteutuvat, mutta sisällöllisesti ja käytännössä suunnitelma ei tule toimimaan esitetyllä tavalla.

Suunnittelualueen poikkeuksellisen topografian, tilan ja ahtauden vuoksi olemme mustatuksessamme esittäneet liikenteen turvallisuudesta vastaavan poliisin näkemystä liikenteen järjestämisen realiteeteista, mutta kaupunki ei ole tällaista hankkinut.

4. Vaikutukset luonnonympäristöön

Pidämme asemakaavamuutoksen puutteena sitä, että kirkon alueella oleva liito-oravan vakiintunut reviiri mitätöidään. Alueelta on tehty luontoselvitys, mutta siinä ei havaittu liito-oravan reviiriä. Vaikka lajia ei nyt havaittu, siitä ei voi vetää johtopäätöstä lajin häviämisestä pitkäaikaiselta reviiriltä. Liito-oravan todentaminen edellyttää pidempää seurantaa ja luontoselvityksen tekijältä vaaditaan asiantuntemusta lajin elintavoista.

Asemakaavaehdotuksessa vähätellään pysäköinnin vaikutuksia alapuoliseen lehtoon. Pysäköintipaikan hulevesien ravinnekuormaa verrataan asiantuntemattomasti sadevesien valumiin. Luonnon valumista puuttuvat pysäköintipaikan käytöstä ja hoidosta tulevat ravinteet, epäpuhtaudet ja kiintoaines, joten ne ovat vaikutuksiltaan erilaisia.

Pysäköintipaikka ja sinne vievä tie sijaitsevat jyrkkärinteisellä kalliolla, josta hulevedet valuisivat pintamaan alta alapuoliseen lehtoon ja luonnonsuojelualueelle. Hoidon, käytön ja hulevesien mukana tulisi rikkakasveja, jotka leviäisivät lehtoon.

Lopuksi

Kaavamuutos liikennesuunnitelmien legitimoii kulttuurihistorian loukkaamisen ja turvallisuusriskien ottamisen. Kaavamuutoksen tarkoitusta sekä kulttuurisia ja sisällöllisiä vaikutuksia ei ole arvioitu missään vaiheessa. Tämä alistaa ja mitätöi MRL:n osallistamisen pinnalliseksi ja ulkokohtaiseksi, mikä ei ole ollut lainlaatijan tarkoitus.

Näennäisosallistamalla kuntalaiset sitoutetaan hyväksymään tavoitteiltaan toinen toistaan tuhoisampia suunnitelmia.

Maankäytön suunnitelmien tulee olla toteutuskelpoisia. Liikenteen ratkaisujen tulee lisätä turvallisuutta. Niillä ei saa aiheuttaa Siuron kirkon asemakaavamuutoksen kaltaista turvattomuutta ja riskialttiutta.

Asemakaavaehdotuksen suunnitelma Siuron kirkon tontin laajennukseksi ja entisen pappilan tontin muutos erillispientalotontiksi on mielestämme hyväksyttävä.

Moottoriliikenteen tuomista ja pysäköintipaikan rakentamista kirkonmäelle emme voi hyväksyä edellä kerrottujen kulttuurihistoriallisten menetysten, maiseman turmelemisen, liikenteen turvallisuusriskien ja ympäristöön kohdistuvien heikennysten vuoksi.

Vaadimme, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus jättää Siuron kirkon asemakaavamuutoksen hyväksymättä moottoriajoneuvojen pysäköinnin osalta edellä kerrotuilla perusteilla.

Vaadimme, että asemakaavamuutoksen palauttamista uudelleen valmisteltavaksi niin, että pysäköintialue poistetaan asemakaavamuutoksesta. Siuron kirkon sijaintia korkealla kalliolla ei voida muuttaa, joten kaupungin on hyväksyttävä se, että saapuminen kirkolle painottuu jalankulkuun.

Kirkkovieraiden pysäköinnille on järjestettävissä turvallisia alueita Siuronkosken ympäristöstä Liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien esteetön pääsy kirkon viereen on osoitettavissa liikennettä ohjaavin opastein.

Nokialla 4.7.2014

27.7.2014 valituksen päivitys suunnitelmaa havainnollistavine valokuvineen

Timo Lepistö, puheenjohtaja
Nokian luonto ry.

Kaija Helle, sihteeri
Nokian luonto ry.

LIITTEET

- Päätos, josta valitetaan (Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote 16.6.2014 § 66)
- Havainnollistavia kuvia kirkon alueesta (toimitetaan oikeudelle kesälomien ja teknisten syiden takia hieman myöhemmin).